

Enligt sändlista

Kungörelsedelgivning

Bildande av Stråkens strandskogars naturreservat i Mullsjö kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Stråkens strandskogar, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5 § MB och med stöd av 7 kap. 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Syftet med reservatet är att:

- bevara och vårda ett talldominerat sandbarrskogsområde med lång trädkontinuitet och med inslag av lövträd, våtmarker, vattendrag och sjöar
- bevara och stärka en ekologiskt funktionell kantzon mot vattendrag och sjöar
- bevara och vårda biologisk mångfald knuten till ovan nämnda miljöer
- gynna död ved såväl på land som i vatten

- bevara områdets geologiska värden
- inom ramen för bevarande av naturvärdena bevara ett tätortsnära område som är viktigt för friluftsliv, motion och rekreation samt ge besökare möjlighet till naturupplevelser och ett rikt friluftsliv.

Syftet ska uppnås genom att:

- skogen lämnas huvudsakligen till intern dynamik och naturliga processer kompletterad med naturvårdsbränning om möjligt, alternativt andra mer punktvisa åtgärder för att gynna främst tall och lövträd
- restaurera yngre skogar och kalhyggen som finns inom området till talldominerade sandbarrskogar
- vattendrag och sjöar formas av naturlig dynamik med utrymme för restaureringsåtgärder vid behov
- underhålla och vid behov utöka de stigar och anordningar för friluftslivet som finns inom reservatet för att göra området besöksvänligt.

Skälen enligt 7 kap. 5 § MB

Skälen att bilda naturreservat av sjön Stråken med dess kringliggande skogar är områdets mycket höga naturvärden och rekreationsvärden både på land och i vatten. På land är dessa knutna till barrskog, främst tall, på sandmark med inslag av lövskog och våtmark, sjöar och vattendrag. Sjön Stråken är nationellt värdefull för fiske och natur. Naturreservatet har prioriterade bevarandevärden i form av kontinuitetskrävande arter. Det finns flera signalarter, rödlistade arter och fridlysta arter. Exempel på sådana arter är orange taggsvamp, garnlav, långfliksmossa, granbarkgnagare, sandödla och knärot. I Stråken hittas sjölevande öring som använder Tidan som lekområde. Områdets närhet till Mullsjö innebär tätortsnära möjligheter till naturupplevelser och friluftsliv både på land och i vatten som är värda att bevara.

Naturreservatsföreskrifter**A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM
INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA
MARK- OCH VATTENOMRÅDEN**

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar
2. avleda vatten från vattendrag, grundvatten eller andra källor, anlägga nya diken, dikesrensa, muddra eller utföra annan åtgärd som påverkar hydrologin i området eller ändrar vattenföringen. Föreskriften gäller inte verksamheter, som när beslut om naturreservatet tas, omfattas av befintlig och gällande vattendom
3. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning
4. bedriva täkt av något slag
5. uppföra eller anlägga byggnad, parkerings- eller campingplats eller annan anläggning. Föreskriften gäller inte underhåll av befintliga jakttorn/byggnader/anläggningar. Föreskriften gäller inte för jakttorn som beviljats tillstånd enligt A12.
6. anlägga väg eller parkeringsplats
7. anlägga led, stig, bro, brygga, rastplats eller spång. Föreskriften gäller inte led, stig, bro, brygga, rastplats eller spång som beviljats tillstånd enligt A13.
8. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
9. plantera eller så träd eller buskar, plantera ut fisk eller kräftor, bedriva odling av fisk eller akvakultur, eller sprida för området främmande arter. Undantag gäller för utplantering av regnbåge i Trollsjön efter tillstånd från Länsstyrelsen enligt förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen
10. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller växtnäringsämnen.
11. anlägga åtelplatser eller utfodringsplatser.

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

12. uppföra nya eller flytta befintliga jakttorn
13. anlägga led, stig, bro, brygga, rastplats eller spång.

Befintliga vägar och vägområden enligt karta i bilaga 1 är undantagna från föreskrifterna A1, A2, A3, A6 och A8.

Undantag från föreskrifterna för drift- och underhållsåtgärder av befintliga elledningar samt befintlig järnväg med banvall.

Undantag från föreskrifterna gäller för drift och underhåll av vattentäkt enligt befintligt tillstånd.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmarkering och underhåll av gränserna för naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor
3. anläggande och underhåll av tillgänglighetsanpassad led
4. underhåll av parkeringsplats, se karta bilaga 1
5. underhåll och användande av befintliga vägar i den utsträckning som behövs för att utföra skötselåtgärder
6. underhåll och anläggning av stigar, bryggor, spänger, vägbommar, utedass, rastplatser, eldplatser och broar
7. kontrollerad naturvårdsbränning i föreskriftsområde 1 och 2, se karta bilaga 1. Brandrefugiala miljöer som till exempel bäckmiljöer, våtmarker och sumpskog undantas från naturvårdsbränning
8. de säkerhetsarrangemang som krävs vid naturvårdsbränning
9. avverkning, röjning och utförsel av lärk, cypress och andra främmande träddarter inom föreskriftsområde 1, se bilaga 1
10. åtgärder som punktvis markstörning inklusive tillförsel av sand, punktbränning, frihuggning, veteranisering, ringbarkning samt utglesning av gran för att säkerställa förekomst av hotade och/eller hänsynskrävande arter samt säkerställa föryngring av tall och lövträd
11. begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av granbarkborre genom fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas
12. åtgärder, till exempel skapande av lekbottnar och lämpliga livsmiljöer, för att gynna förhållandena för limniska arter i Stråken och i vattendragen
13. bekämpning av för området invasiva eller främmande arter
14. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål.

C. ORDNINGSFÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT INOM NATURRESERVATET

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. förstöra eller skada fasta naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar
2. elda annat än med medhavd ved och på anvisade platser
3. plocka eller samla in mossor, lavar eller svampar, med undantag för insamling av enstaka exemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält. Undantag gäller för matsvamp som får plockas för husbehov. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som beviljats tillstånd enligt C8
4. samla in och därefter döda ryggradslösa djur. Förbudet gäller inte fiskerättsinnehavarens rätt till fiske av signalkräfta. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som beviljats tillstånd enligt C8.

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

5. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning
6. använda naturreservatsområdet för organiserade tävlings- eller övningsändamål eller motsvarande med fler än 100 deltagare
7. använda naturreservatsområdet för lägerverksamhet med fler än 30 deltagare
8. utföra vetenskaplig undersökning

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan.

Undantag från föreskrifterna för normalt underhåll av befintliga leder, stigar, rastplatser och broar enligt karta, bilaga 1.

Upplysning

Länsstyrelsen vill påminna om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa data

Namn	Stråkens strandskogar
NVR-id	2065122
Areal	138,2 hektar (ha) varav vatten 53,6 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Mullsjö
Socken	Nykyrka
Lägesbeskrivning	500 meter öster om Ryfors och 500 meter väster om Mullsjö, på västsidan och östsidan av sjön Stråken
Fastighet	Margretheholm 1:4
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Beskrivning av området

Stråkens strandskogar består av både land och vatten. På land utgörs naturreservatet i huvudsak av tallskog på sandmark med inslag av gran, lövträd och våtmarker. På östra sidan av Stråken hittar man mest sandbarrskog medan det på västra sidan finns en del miljöer med triviallövskog och inslag av ädellövträd främst ek. Bland annat finns en fallen jätteek kallad tusenåriga eken. På västra sidan finns också en våtmark vid namn Båthusmaden med både öppna och trädklädda delar. Terrängen i naturreservatet är kuperad med små branter och raviner. På östra sidan mindre raviner med sandbarrskog och på västra sidan bland annat en gran- och aspdominerad ravin med ett värdefullt inslag av sälg och rönn. Flertalet rödlistade arter och signalarter är rapporterade från området. Exempel på detta är garnlav, rosa skärelav, långfliksmossa, rynkskinn och talticka vilka visar på en lång trädkontinuitet och stabila mikroklimat. Även sandödla, vedskivlav och kolflarnlav är hittade. Det finns flera kulturlämningar och fornlämningar. Det finns två sjöar inom naturreservatet, Trollsjön och delar av Stråken.

Stråken är 24 kilometer lång och med ett maximalt djup på ca 38 meter. Den är en långsmal sjö och utgör en stor del av naturreservatet. I sydvästra delen av naturreservatet har vattendraget Tidan ett utlopp i Stråken. Tidan genomflyter sedan Stråken och fortsätter i norra änden. Tidan nyttjas som lekområde bland annat av den sjölevande öringen som finns i Stråken. Fritidsfisket är utbrett i både Stråken och Trollsjön. Naturreservatet ligger nära Mullsjö och området har ett utbrett stigsystem med rastplatser som används av allmänheten för rekreation och motion.

Beskrivning av ärendet

Stråkens strandskogar kom in som en intresseanmälan för formellt skydd från markägaren i april 2023. Området var redan innan känt för sina naturvärden då det har ingått i Länsstyrelsens inventering av sandbarrskogar 2018–2020 samt Länsstyrelsens inventering av lövskogar 2021. Vidare är det allmänt känt för sina friluftsvärden. Under sommaren 2023 besökte Länsstyrelsen området för att diskutera markägarens föreslagna avgränsning och göra ytterligare bedömningar av naturvärdena. Inventeringarna resulterade i ett nytt förslag på avgränsning som markägaren ställde sig positiv till. Naturreservatet omfattar del av en fastighet.

Under januari 2024 beställdes värdering. Under samma tid lämnades ett uppdrag om förhandling om ersättning. Under januari 2024 beställdes också en fastighetsrättslig utredning. Under juni 2024 tecknades avtal om intrångsersättning för den berörda fastigheten.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Mullsjö kommun, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Havs- och Vattenmyndigheten. Naturvårdsverket, Havs- och Vattenmyndigheten och Skogsstyrelsen är positiva till skyddet. Mullsjö kommun har inte yttrat sig.

Förslaget till beslut och skötselplan för bildande av Stråkens strandskogars naturreservat skickades på remiss den 25 oktober 2024 till Lantbrukarnas Riksförbund i Jönköpings län, Mellersta Götalands Jordägareförening, Mullsjö kommun, Naturskyddsföreningen i Mullsjö, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Sveriges Geologiska Undersökning och Trafikverket. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande. I

efterhand har ytterligare remisser skickats ut till Friluftsrämjandet, Mullsjö SOK och Stiftelsen för Ryfors gammelskog.

INKOMNA REMISSVAR

Yttranden har inkommit från Friluftsrämjandet, Mellersta Götalands Jordägareförening, Mullsjö kommun, Mullsjö SOK, Naturskyddsföreningen i Mullsjö, sakägare, Skogsstyrelsen, Stiftelsen Ryfors gammelskog, Trafikverket och Vattenfall Eldistribution AB. Sveriges Geologiska Undersökningar har meddelat att de avstår från att yttra sig.

Friluftsrämjandet ser med uppskattning och positiv inställning till bildandet av naturreservatet. De meddelar att de sedan lång tid skött flertalet vandringsleder i området och erbjuder sig att i fortsättningen samarbeta kring detta med Länsstyrelsen. De ger också information om vilka leder som finns och var det finns behov av underhåll.

Mellersta Götalands Jordägareförening har inget att erinra mot bildandet av naturreservatet då det föreslås på initiativ av markägaren. De saknar dock ett resonemang i beslutet kring varför vi inte överväger att fortsätta produktionen och använder skogen som en ersättare av fossila bränslen. De tycker att möjligheterna till bekämpning av granbarkborre och andra skadeinsekter inte är tillräckliga då angripna träd inte får föras ut ur naturreservatet annat än i undantagsfall och att förvaltaren saknar en skyldighet att vidta åtgärder samt att begreppet storskaligt saknar definition och att skadeangrepp inte omfattas av skötselplanen. Mellersta Götalands Jordägareförening tycker att man bara ska få elda på anvisade eldningsplatser som också markeras ut på karta och att det i skötselplanen står att Länsstyrelsen kontakter markägare innan planerade skötselåtgärder eller andra godkända aktiviteter i naturreservatet.

Mullsjö kommun stöder i stort sett förslaget om att bilda naturreservatet men föreslår vissa förbättringar vad gäller tillgången till området, säkerheten och samordningen med Ryfors gammelskogs naturreservat. De vill bland annat att det tecknas avtal om skötsel av parkeringarna, att länsstyrelsen tar över ansvaret för att vandringsledernas funktion bibehålls och underhålls inklusive tillhörande anordningar. Samtidigt vill de också att avtal tecknas gällande underhållet och utvecklingen av vandringslederna. De vill också att en gångbro byggs längs bilvägen i söder och att

information om den engelska parken och banvallen revideras. Till sist vill Mullsjö kommun att en bedömning av områdets kulturhistoriska värden görs.

Mullsjö SOK ser fram emot naturreservatet och förutsätter att dom framledes kommer kunna bedriva sin orienteringsverksamhet samt att vi ser positivt på om de vill ha större arrangemang med fler än 100 deltagare.

Naturskyddsföreningen i Mullsjö är väldigt glada över att ett naturreservat kommer till stånd i princip enligt förslaget. De har dock synpunkter på avgränsningen och tycker det är önskvärt att även Lindåkern på västra sidan införlivas i naturreservatet samt lärkplanteringen på östra sidan. De vill också att informationsskyltar finns på fler ställen och att passage av järnvägen anläggs i nordöstra delen för att underlätta för besökare. Man vill också att underhållet på leder, lusthus och bänkar ses över.

Sakägare vill att det i skötselplanen tydliggörs att virke och andra nyttor som faller ut tillfaller markägaren. Att banvallen med järnväg är undantagen från föreskrifterna och att det sätts upp en låst bom vid en av grusvägarna som leder till en rastplats för att hindra bilar och husbilar som de senaste åren med ökad frekvens har använt platsen. Sakägaren vill också att förvaltaren av naturreservatet ska vara skyldig att vidta åtgärder mot granbarkborre och menar att föreskriften för åtgärder mot granbarkborre annars är verkningslös. Vidare uttrycks oro att "storskaliga" saknar definition, att det inte framgår vem som avgör den frågan och att begränsningen av granbarkborre inte omfattas av skötselplanen. Därmed vill sakägaren att reservatsföreskrifterna och skötselplanen justeras så att förvaltaren av reservatet ska åläggas att inventera angreppsrisker och följa upp konstaterade angrepp och att vidta åtgärder enligt en utarbetad handlingsplan mot granbarkborreangrepp. De föreslår också att skötselplanen justeras så att förvaltaren av reservatet inventerar och åtgärdar barkborreangrepp, både avverkar och tar ut angripna träd årligen vid behov. Sakägaren förutsätter också att förvaltaren tillser att eldning/grillning sker på anvisade platser som är platser säkra för eldning och som förvaltaren låtit uppföra.

Skogsstyrelsen ser positivt på att naturvärdena i områdes skyddas långsiktigt och att skötselplanen ger intryck av att vara väl anpassad till de olika naturtyperna. Skogsstyrelsen gör bedömningen att bildandet av naturreservatet inte försvårar pågående skogsbruk på

intelligande skogsmark och att metoderna för bekämpning av granbarkborre är tillräckliga för att förhindra omfattande angrepp. De utgår också ifrån att man vid naturvårdsbränning vidtar rätt skyddsåtgärder för att knärot och andra känsliga arter inte åsamkas betydande skada.

Stiftelsen Ryfors gammelskog anser att bildandet av ett nytt naturreservat likt förslaget är mycket positivt. Samtidigt ger de synpunkter på hur tillgängligheten kan ökas exempelvis med parkering och bro över Stråkens södra del och har påpekanden angående historiken kring banvallen och domarringen som är beskrivna i skötselplanen. De har också synpunkter kring skötselåtgärderna för sandödlor och skapande av död ved. Vidare vill man se en öppning eller möjlighet för bete i naturreservatet.

Sveriges Geologiska Undersökning meddelar att de avstår från att yttra sig.

Trafikverket förutsätter att föreskrifterna inte ska utgöra något hinder för underhåll och drift av järnväg och vägar för att säkerställa deras funktion och säkerhet och om så är har Trafikverket inget att invända mot beslutet.

Vattenfall Eldistribution AB informerar om sina riktlinjer vid bildande av nya naturreservat. Restriktionerna får inte förhindra Vattenfall att utföra sina återkommande drift- och underhållsåtgärder som man är ålagda att utföra enligt Elsäkerhetsverkets föreskrifter och inte heller får det utgöra hinder att utöva de rättigheter som gäller enligt gällande ledningsrätt eller servitutsavtal. Samtidigt ska Vattenfall utöva rättigheterna så att området inte påverkas mer än nödvändigt.

BEMÖTANDE AV INKOMNA REMISSVAR

Åtgärderna mot skadeangrepp av granbarkborre omfattas av skötselplanen och står under "Oplanerade övergripande åtgärder". Länsstyrelsen har efter yttranden justerat skötselplanen genom att också skriva in i tabellen över planerade skötselåtgärder att inventering av angreppsrisker och uppföljning av konstaterade angrepp ska ske.

Syftet med bildandet av naturreservatet är att bevara biologisk mångfald. För att uppnå syftet med naturreservatet får Länsstyrelsen meddela föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om vad

markägaren blir förbjuden att göra. Länsstyrelsen får också besluta om föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om vad markägaren ska tåla för att förvaltaren ska kunna sköta naturreservatet. Föreskrifterna får inte gå längre än vad som krävs för att uppnå syftet med naturreservatet. Föreskrifterna kan alltså inte ta hänsyn till granbarkborreangrepp annat än när angreppen hotar syftet och mindre angrepp av granbarkborre är vanligtvis positivt för naturvärdena i skogen. Det finns ingen möjlighet att meddela föreskrifter att Länsstyrelsen generellt ska ha en skyldighet att bekämpa granbarkborreangrepp i naturreservatet. Länsstyrelsen vill däremot inte ha angrepp som hotar naturvärdena i naturreservatet och får enligt föreskrifterna till viss del bekämpa angrepp av granbarkborre, vilket också leder till att risken för spridning till kringliggande fastigheter minskar.

Att storskaligt inte har någon definition är för att Länsstyrelsen inte vill låsa fast sig vid en specifik siffra och riskera att vi skulle vilja göra åtgärder men måste vänta tills tillräckligt många träd är angripna. Vi vill kunna göra åtgärder så fort som möjligt när behovet finns.

Enligt Sveriges riksdags beslut om miljö kvalitetsmål (prop. 2000/01:130 och prop. 2004/05:150) anges att skogen och skogsmarkens värde för biologisk mångfald ska bevaras. Skyddet av Stråkens strandskogar som naturreservat bidrar till att uppfylla flera av miljö kvalitetsmålen. Vid beslutandet av detta naturreservat är ungefär 1,6% av den produktiva skogsmarken i Jönköpings län formellt skyddad. Syftet med ett naturreservat är att bevara biologisk mångfald.

Vid skötselåtgärder som innebär att virke ska tas ut ur naturreservatet så tillfaller det virket markägaren. Det är förtydligat och tillagt i skötselplanen att kommunikation ska ske i förväg kring när sådana åtgärder planeras.

Länsstyrelsen har tillmötesgått önskemålet om att eldning enbart får ske på anvisade platser. En justering har gjorts i föreskrifterna. Anvisningen ska ske på informationsskylt eller skyltning på plats. Förslag på anvisade eldplatser finns i bilaga 2b. Föreskrifterna förbjuder inte markägare att sätta upp vägbommar och efter deras önskemål justeras föreskrifterna så att de ska tåla att förvaltaren sätter upp vägbommar.

Avgränsningen av naturreservatet har gjorts i dialog med markägaren utifrån områdets naturvärden. Viss arronderingsmark och utvecklingsmark är med i naturreservatet.

Vem som ska sköta vandringsleder och tillhörande anordningar regleras inte i beslutet om naturreservatet. Det som regleras är vad som får göras eller inte. Det viktiga är att lederna och dess anordningar får underhållas och utvecklas vilket Länsstyrelsen bedömer är möjligt enligt föreskrifterna. Beslut om naturreservat innefattar inte bedömningar av områdets kulturhistoriska värden. Innan Länsstyrelsen skickade förslaget på remiss har vi säkerställt att den kulturhistoriska informationen är riktig. Det har inte funnits möjlighet till någon mer fördjupad kulturhistorisk genomgång.

Länsstyrelsen har avtal med markägaren för parkering och informationsskylt på den östra sidan av Stråken mitt för infarten till Mullsjö camping. Platsen ligger utanför naturreservatet. Därmed finns parkeringsmöjligheter på båda sidor om Stråken. Historiken kring banvallen vid Tidans utlopp är kompletterat. För att säkerställa att det verkligen är en domarring krävs det att man gör en arkeologisk undersökning. Men tills dess måste Länsstyrelsen, utifrån de uppgifter som finns, bedöma den som en fornlämning, en domarring. Länsstyrelsen har justerat skötselplanen för att kunna göra lämpliga åtgärder för sandödlor. Länsstyrelsen anser nu att alla möjligheter till rätt åtgärder för sandödlor finns vilket också gäller möjligheten att skapa död ved. Vad gäller en gångbro på norra sidan om vägbron vid Nybro ser Länsstyrelsen det snarare som en fråga för kommunen eller Trafikverket. Detta gäller även järnvägspassager. Länsstyrelsen tackar för erbjudandet om samarbete kring ledernas skötsel och tips om var underhåll behövs. Att hålla betesdjur inne i naturreservatet är inget som Länsstyrelsen ser aktuellt i detta fall och det är heller inte något som markägaren ska tåla enligt föreskrifterna.

Länsstyrelsen har förtydligat under A-föreskrifterna de undantag som finns för elledningar, vägar och järnvägar så att drift och underhållsåtgärder ska gå att genomföra både för normalt och akut underhåll.

Länsstyrelsen har också förtydligat skötselplanen vad gäller naturvårdsbränning med "Hänsyn tas särskilt till sandödlor vid bränning i närheten av kända lokaler och att knärot och andra

känsliga arters populationer inom naturreservatet inte åsamkas betydande skada.”

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen arbetar med genomförandet av miljömålen som beslutats av riksdagen. Naturreservatsbildning av Stråkens strandskogar bidrar till att miljökvalitetsmålen ”Levande skogar”, ”Ett rikt växt och djurliv”, ”Myllrande våtmarker” och ”Levande sjöar och vattendrag” kan uppfyllas.

Enligt länets strategi för formellt skydd av skog ligger Stråkens strandskogar i Stråkens värdetrakt för sandtallskog och lövskog. Sandbarrskog och triviallövskog med inslag av ädellövträd är prioriterade skogstyper för områdesskydd. Naturreservatsbildningen prioriteras i enlighet med den strategi som finns vid urval av skogsområden för långsiktigt skydd i Jönköpings län (Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län, 2020, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsstyrelsen).

Stråkens strandskogar bedöms ha högt naturvärde på beståndsnivå vilket innebär att det finns hög biologisk mångfald, död ved i olika nedbrytningsgrad och skog med lång kontinuitet. Området ligger tätortsnära och används flitigt av allmänheten. Naturreservatet angränsar direkt mot det kulturhistoriskt intressanta Ryfors bruk, samt naturreservatet Ryfors gammelskog. Stråkens strandskogar gränsar till bränningslandskapet Västra kärnområdet (Brandgynnade arter i Sydöstra Sverige, Länsstyrelsens meddelandeserie 2011:16) vilket visar på en trakt med koncentrationer av brandgynnade arter. Bland annat tas arter som sandödla, vedskivlav och kolflarnlav upp, arter som är hittade i området. Sandödla har även ett åtgärdsprogram (Åtgärdsprogram för sandödla).

Sjön Stråken är nationellt värdefullt vatten för fiske och natur samt nationellt särskilt värdefullt för kulturmiljövärden. Hela naturreservatet befinner sig inom riksintresset för naturvård ”Stråkendalen-Bottnarydsfältet” samt riksintresset för kulturmiljövård ”Ryfors”. Stråkendalen-Bottnarydsfältet är ett ås- och kameområde med en stor mängd former med höga geologiska värden. Inom Stråkens strandskogar finns fem nyckelbiotoper, tre naturvärdeområden och ett fågelskyddsområde.

Länsstyrelsen bedömer att områdets höga naturvärden och rekreationsvärden motiverar ett skydd mot avverkning av skog, borttransport av död ved och exploatering. För att bevara områdets naturvärden och rekreationsvärden ska området i huvudsak lämnas orört men området är också i behov av en anpassad skötsel där en naturlig störningsregim efterliknas och där stigsystemet med dess anordningar underhålls och utvecklas. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att skydda rödlistade arter och signalarter av svampar, lavar, mossor, insekter och kärlväxter. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna bedöms inte vara av sådan omfattning att de allvarligt försvårar allmänhetens möjligheter att utnyttja området. I enlighet med vad som sägs i 3 och 4 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar bedömer Länsstyrelsen därför att det saknas skäl att ta fram en konsekvensutredning.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse,

uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Information

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 11 juli 2025 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Jönköpings-posten den 19 juni 2025 vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 10 juli 2025.

Du kan överklaga beslutet

Se information nedan hur du kan överklaga beslutet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Britt-Marie Benzler med naturvårdshandläggare Johannes Glännman som föredragande. I den slutliga handläggningen har också biträdande enhetschef Sara Lamme medverkat.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning

4. Sändlista

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen i Jönköpings län antingen via e-post; jonkoping@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen i Jönköpings län, 551 86 Jönköping.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **senast den 10 juli 2025**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post jonkoping@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 60 00. Ange ärendets diarienummer.

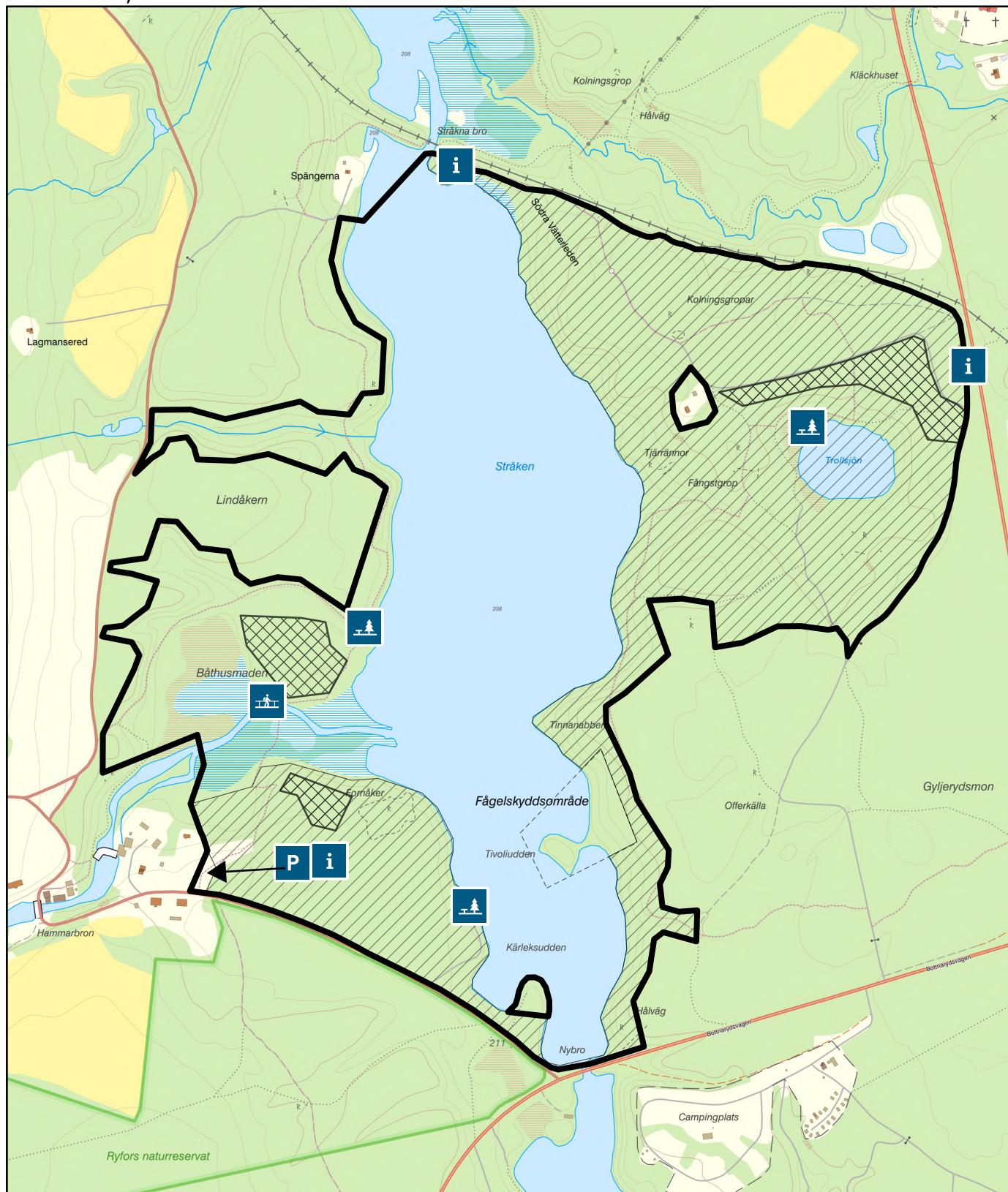
Stråkens strandskogars naturreservat

Bilaga 1

Beslutskarta

Tillhör Länsstyrelsens beslut

2025-06-10, dnr 511-3679-2023

0 50 100 200 Meters

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

Föreskriftsområde 1

Föreskriftsområde 2

Grusvägar

Stigar

Bro

Information

Parkering

Rastplats

Gräns naturreservat

Skala 1:10 000

